

Viite

U 3/2017 vp; COM (2016) 731 FINAL

Asia

OSA; Perustuslakivaliokunnan kuuleminen 10.2.2017 klo 09:00; asia Euroopan matkustajatieto- ja lupajärjestelmä (U 3/2017 vp)

Sisäministeriön rajavartio-osasto lausuu komission ehdotuksesta Euroopan matkustajatieto- ja lupajärjestelmäksi seuraavaa:

Viisumivapaiden kolmansien maiden kansalaisten ennakkorekisteröintiin tarkoitettulla Euroopan matkustajatieto- ja lupajärjestelmällä (ETIAS) pyritäisiin selvittämään ennakolta Schengenin rajasäännöstössä määriteltyjen maahantuloedellytysten täyttymistä, tehostamaan rajatarkastuksia ja tukemaan Schengenin tietojärjestelmälle asetettuja tavoitteita. ETIAS:n avulla pyritäisiin lisäämään viisumivapaista kolmansista maista EU:iin matkustavista henkilöistä käytössä olevaa tietoa ennen heidän saapumistaan EU:n ulkorajoille. Lisäksi ETIAS:n käytöllä parannettaisiin viisumivapaiden kolmansien maiden kansalaisten tarkastuksia mahdollistamalla turvallisuushkiin, laittomaan maahanmuuttoon ja kansanterveydellisiin uhkiin liittyvä tiedon kerääminen ennakolta. Näin voitaisiin myös tehostaa terrorismin torjuntaa ja etsintäkuulutettujen paljastamista. Komission asetusehdotus ei kuitenkaan huomioi riittävällä tavalla synergiaetuja kehitteillä olevan Euroopan unionin rajanylitystietojärjestelmän (EES, Entry Exit System) kanssa. Lisäksi ETIAS:n tukea käytännön rajatarkastuksille tulisi kehittää. Näin voitaisiin parantaa rajanylitysliikenteen sujuvuutta.

Perustuslain kannalta keskeistä on, että ETIAS-tietojen säilytysajan tulisi olla yhdenmukainen EES-järjestelmän tietojen säilytysajan kanssa. Suomi tavoittelee EES-tietojen ehdotettua viittä vuotta oleellisesti lyhyempää säilytysaikaa (U 22/2016 vp sekä PeVL 28/2016 vp, HaVL 22/2016 vp).

ETIAS-järjestelmään kerättäisiin henkilötietoja viisumivapailta kolmansien maiden kansalaisilta, ei kuitenkaan sormenjälkitietoja tai muita biometrisiä henkilötietoja. Komission ehdotuksen mukaan hakemuksen yhteydessä ilmoitettaisiin nimitiedot, syntymäaika ja -paikka, sukupuoli, kansallisuus, tiedot vanhempien etunimistä, matkustusasiakirjan tyyppi, -numero ja matkustusasiakirjan myöntänyt maa sekä voimassaoloaika, osoite, sähköpostiosoite ja puhelinnumero, koulutustaso ja -ala, ammatti, jäsenmaa jonka kautta EU:n alueelle on saapumassa, lasten osalta vanhempien tai huoltajan suku- ja etunimet ja tarvittaessa perheenjäsenenä olevien EU-kansalaisten tiedot. Lisäksi hakijan tulisi ilmoittaa kantaako hän mahdollisesti Maailman terveysjärjestön kasainvälisen terveyssäännösten mukaisia epidemioita aiheuttavia tauteja tai muita tartuntatauteja tai tarttuvia loistauteja, onko hänet koskaan tuomittu rikoksesta missä tahansa maassa, onko hän vieraillut sota-alueella viimeisten kymmenen vuoden aikana ja onko hän ollut jonkun jäsenmaan tekemän palautuspäätöksen kohteena viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Täysi-ikäisen hakijan vanhempien etunimen sisällyttämistä hakemukseen voidaan pitää perusteltuna samannimisten henkilöiden tietojen sekaantumisen välttämiseksi. Kolmannen maan kansalaisen maahanpääsy voidaan jo tällä hetkellä evätä Schengenin rajasäännösten perusteella, mikäli hänen katsotaan vaarantavan jonkin jäsenvaltion yleistä järjestystä, sisäistä turvallisuutta tai kansanterveyttä. Schengenin rajasäännösten perusteella rajavartijan tulee rajatarkastusten yhteydessä pyrkiä varmistumaan siitä, ettei kolmansien maiden kansalaisten voida katsoa vaarantavan minkään

jäsenvaltion yleistä järjestystä, sisäistä turvallisuutta tai kansanterveyttä. ETIAS -järjestelmän avulla tiedot voitaisiin saada ennakoon.

Neuvottelujen aikana tulee varmistaa, että ETIAS-hakemuksen yhteydessä kysyttävät rikostaustatiedot rajataan henkilötietojen käsittelyn tarpeellisuusvaatimuksen täyttymisen varmistamiseksi. Lisäksi ETIAS -hakemuksen yhteydessä kysyttävät muut tartuntataudit ja tarttuvat loistaudit on määriteltävä henkilötietojen käsittelyn tarpeellisuusvaatimuksen täyttymisen takaamiseksi. Mikäli arkaluonteisia henkilötietoja ei luetella, niiden käsittelyä koskee välttämättömyysvaatimus, tarpeellisuusvaatimuksen tähtyminen ei riitä.

Komission ETIAS-asetusehdotuksessa tietojen käytön valvonta ja tietosuoja on huomioitu pääosin hyvin. Lainvalvontaviranomaisten pääsy ETIAS-järjestelmän tietoihin rajattaisiin puitepäätöksissä 2002/584/YOS ja 2002/475/YOS määriteltyjen terrorismirikosten ja vakavien rikosten ennalta ehkäisemiseen, paljastamiseen ja selvittämiseen. Lainvalvontaviranomaisilla olisi pääsy vain osaan ETIAS-järjestelmän tiedoista (nimi, matkustusasiakirjan numero, yhteystiedot sekä haun rajaamiseksi kansallisuus, sukupuoli ja syntymäaika). Jäsenvaltion nimetyt viranomaiset ja Europol voisivat pyytää tietoa ETIAS-järjestelmästä vain, jos voidaan kohtuudella olettaa, että tietojen käyttö edistää yksittäisen terrorismirikoksen tai muun vakavan rikoksen ennalta estämistä, paljastamista tai selvittämistä. Perusoikeusrajoitusten tarkkarajaisuutta ja täsmällisyyttä koskevan vaatimuksen voidaan katsoa tähtyvän.

LIITTEET

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi
